

תמונת מצב בעזה מאת המתאם ההומניטרי

27-29 בינואר, 2009, נכון לשעה 17:00

התרחשותן של מספר תקריות בימים האחרונים מסכנת את הפסקת האש החד צדדית עליה הכריזה ישראל ב-18 בינואר, אליה הצטרפו מאוחר יותר באותו היום חמאס ופלגים פלסטינים נוספים. בבוקרו של ה-27 בינואר נהרג חיל ישראלי ושלושה נוספים נפצעו מפיצוץ מטען צד בצדו הישראלי של גבול עזה. שני פלסטינים נהרגו בתקריות נפרדות מירי ישראלי בעקבוץ הפיצוץ. ב-29 בינואר פצע חיל האוויר הישראלי את החמוש שלכאורה אחראי לפיצוץ, וכמו כן נפצעו שבע תלמידות בגיל בי"ס שעברו סמוך למקום. חיל האוויר הישראלי תקף כמו כן מנהרות בגבול מצרים-עזה ובניין ברפיח ב-28 בינואר. חמושים פלסטינים ירו שני טילי קסאם לדרום ישראל ב-28 בינואר, לא דווח על פצועים. הפסקת האש הוכרזה בתום 22 ימי הפגזות מהים, האוויר והיבשה בהן נהרגו יותר מ-1,300 פלסטינים ויותר מ-5,300 נפצעו. נזק נרחב נגרם למפעלים מסחריים ולתשתיות ציבוריות: לפי תעשיינים פלסטינים 219 מפעלים הושמדו או ניזוקו קשות במהלך המבצע הצבאי הישראלי. הקיבולת התעשייתית של עזה, שתפקדה בתפוקה של שלושה אחוזים בעקבות המצור הישראלי שנמשך מזה 18 אחוזים, ניזוקה ברובה.

הערכת צרכים ונזקים מתבצעת בימים אלה. התגובה הראשונית מתמקדם בכינוס מחדש של השירותים הבסיסיים, ובהם מים, בריאות, מזון, סיוע במזומנים, חינוך וסיוע נפשי. עבודות לתיקון המקלטים, מערכות המים והביוב, מתקני הבריאות ותשתיות חיוניות אחרות כבר החלו. לפני המתקפה הצבאית נחסם יבואם לתוך עזה של חומרי בניין וחלקי חילוף, ויבואם המידי של חומרים אלה הינו חיוני למאמץ השיקום.

כמות מטעני הסיוע שנכנת לרצועת עזה מדי יום אינה מספיקה לעמידה בדרישות התריכה יומית, ובחזקת קל וחומר שאינה מספיקה לעמידה בביקוש המוגדל. ארגונים הומניטאריים רבים עדיין מתמודדים עם מגבלות חמורות על כניסתם לעזה, הפוגעות ביכולתה של הקהילה ההומניטארית להיענות לצרכיה הדחופים של האוכלוסיה בצורה יעילה ומהירה.

הגנת אזרחים

מתוני משרד הבריאות הפלסטיני עולה כי נכון ל-28 בינואר מניין ההרוגים עומד על 1,366 פלסטינים, מתוכם 430 ילדים ו-111 נשים. מספר הפצועים עומד על 5,380, מתוכם 1,870 ילדים ו-800 נשים. מאז הפסרת האש נפצעו 20 אזרחים, רובם חקלאים, ילדים ונשים.

מתוני מד"א עולה כי ארבעה אזרחים ישראלים נהרגו ו-182 נפצעו מאז ה-27 בדצמבר מירי טילים ופצצות מרגמה ע"י חמושים פלסטינים ברצועת עזה. תשעה חיילים נהרגו ו-336 נפצעו במהלך המבצע הצבאי לפי נתוני משרד החוץ.

צוות הצלב האדום הבינ"ל אסף נתונים לגבי 100 אנשים שדווחו כנעדרים ע"י משפחותיהם במהלך העימות.

נפלי תחמושת

ארגון UNICEF, הצלב האדום הבינ"ל ושורה של סוכנויות אחרות מוסיפים להדגיש את הסכנה הגלומה בנפלי תחמושת בעקבות מותם של שני ילדים פלסטינים ב-20 בינואר. טכנאי פינוי נפלי תמושת פועלים כעת בעזה ומטהרים אזורים ברחבי הרצועה. שישה עורקי תחבורה ראשיים פונו נכון ל-23 בינואר. הקיבולת של צוותי פינוי נפלי תמושת של קבוצת MAG (Mine Advisory Group) וארגון Norwegian People's Aid תלויה בסוג הציוד שכניסתו תתאפשר לתוך הרצועה. כל בתי הספר של סוכנות אונר"א נבדקו ואושרו כנקיים מנפלים. שמונה בתי ספר ממשליים בתמיכת UNICEF נבדקו גם הם ב-28 בינואר.

מחסה

באמצעות Shelter/IDP sector ביצעו ארגונים לא ממשלתיים מקומיים ובינלאומיים הפועלים בעזה הערכת צרכים משותפת מהירה, שהתקיימה בין ה-22 ל-25 בינואר. ההערכה התייחסה לרמת הנזק שנגרם ליחידות דיור ולמספר התושבים שנעקרו מבתיהן ומיקומם.

הסקר נערך בכל הרשויות המקומיות והשכונות בעזה, למעט במחנות הפליטים. ב-48 מתוך 61 רשויות מקומיות שדיווחו על תוצאותיהן, מצא הסקר כ-22.6 אחוזים מיחידות הדיור ניזוקו או נהרסו כליל. מתוך היחידות שניזוקו, 16.7 אחוזים דיווחו על פגיעות קלות עד בינוניות, 3.2 אחוזים דיווחו על פגיעות קשות, 2.6 אחוזים דיווחו על בתים שנהרסו. למרות שאוכלוסיית הפליטים בעזה מהווה כ-80 אחוזים מהאוכלוסיה המקומית, רוב הנזק עליו דווח התרחש באזורי הפריפריה שבהם שיעור ניכר של תושבים שאינם פליטים. ולכן, האוכלוסיה שאינה פליטה נפגעה בצורה לא מידתית בכל הקשור לנזקים שנגרמו לבתים.

אלפי עזתים נותרו חסרי בית, למרות שמספר המדוייק של התושבים שנעקרו מבתיהם עדיין אינו ידוע. רוב העזתים שנעקרו מבתיהם שוהים כעת בבתי משפחות, הסובלות מעומס יתר ונלאצות להתמודד עם מחסור במזון, מוצרים שאינם מוצרי מזון (שמיכות ומזרונים) ואסקפת מים וחשמל. לפי ההערכה, המתבססת על 48 הרשויות המקומיות, יותר מ-66 אלף תושבים עדיין לא שבו לבתיהם ושוהים בבתיהם של קרובי משפחה ומארחים אחרים.

נכון לבוקרו של ה-29 בינואר, שלושה מקלטים שאינם בתי ספר נותרו פתוחים בג'באליה, מחנה החוף ודיר אל באלח, בהם מתארחות 74 משפחות (446 אנשים). חלוקת המזון, המים והמוצרים שאינם מוצרי מזון למקלטים נמשכת. מאז הקמת המקלטים חילקה סוכנות אונר"א 6,965 מזרונים, 41,199 שמיכות ו-1,151 שטיחונים, בנוסף ללחם ולבשר משומר.

בריאות

קיבולת בתי החולים הולכת ומתפנה ומתאפשר מתן טיפול שגרתי לחולים הכרוניים שחוזרים כעת לטיפול, וכמו כן מתאפשרים הטיפולים השגרתיים כמו ניתוחי בחירה. בתי החולים מקבלים אספקת חשמל מקוטעת, וגנרטורים שנועדו לגיבוי מספקים את החשמל החסר. בשל הסגר הישראלי על רצועת עזה שכעת נמשך כבר יותר משנה וחצי, בתי החולים התדרדרו וחלק ניכר מהציוד אינו אמין וזקוק לתיקון. תירון ציוד רפואי נותא בעדיפות, וכמו כן ניתנת עדיפות ליבוא חלקי חילוף לציוד רפואי. חלק מהאספקה הרפואית, ובכלל זה משככי כאבים חזקים ותרופות לטיפול בחולי סרטן ובחולים בעלי הפרעות דימום אינה זמינה לפי נתוני הצלב האדום הבינ"ל.

מתוך 1.5 מיליון תושבי רצועת עזה, מומחי נכויות הפועלים בשטח מעריכים כי עוד לפני תחילת המבצע הצבאי, למעלה מ-10 אחוזים מהתושבים סבלו מפגיעות בינוניות או קשות. מומחים אלה מעריכים כעת שייתכן שעד ככמחצית מכלל הפצועים, העומד על 5,380 גברים, נשים וילדים שנפצעו בשלושת שבועות העימות, סובלים מפציעות לכל החיים המוחמרות ללא צורך בשל חוסר יכולתם של עובדי השיקום לספק מענה מוקדם. סוכנויות מקומיות ובינלאומיות המתמחות בנכות ושיקום מדגישות את חשיבות ההתערבות המוקדמת בטיפול בפצועים סמוך למועד הסציה, במיוחד אלה ששוחרו בטרם מועד ממתקני הבריאות. כמו כן מודגש הצורך להקים

מחדש ולחזק את קיבולתם של שירותי השיקום וארגוני הנכים, כדי שאלה יתנו מענה לצרכים הגוברים ברחבי רצועת עזה, ולהבטיח שהאנשים הזקוקים לשיקום מומחה שאינו זמין בתוך רצועת עזה יועברו ללא דיחוי לשלושת מרכזי השיקום בגדה הערוכים לקליטתם. זהו עניין חיוני במיוחד נוכח העובדה שבית החולים אל-וואפא, הספק העיקרי של שירותי שיקום מתמחים ברצועת עזה ניזוק קשות ועדיין אינו תפקודי לחלוטין.

מים ותברואה

למרות שכ-70 אחוזים מבארות המים מתפקדות, כיסי אוכלוסיה עדיין לא מקבלים מים בשל נזק מקומי, ובכלל זה נמצאים עשרת אלפים תושבי בית חאנון. המתקן לטיהור מי שופכין של העיר עזה תוקן חלקית ב-23 בינואר, וומאז לא דולפים מי ביוב לשדות החקלאיים הסמוכים. בעקבות תיקונה החלקי של מערכת הביוב הופסקה דליפת ביוב לרחובות בית חאנון ובית לאהייה.

רשות המים העזתית CMWU ממשיכה לבצע תחזוקת חירום במערכות המים והביוב, למרות שלא תוכל להשלים את התיקון ללא יבואם של חלקי חילוף לתורך רצועת עזה. רשות המים חיברה רשימה של פריטים בעלי עדיפות, כמו צינורות, גנרטורים ומשאבות, ופריטים אלה ממתנים לקבלת אישור להיכנס לרצועת עזה מהרשויות הישראליות. ארגונים הומניטאריים, בהם הארגונים UNICEF-ו ACF, CARE, ICRC, Oxfam ממשיכים לספר מי שתיה לנזקים, וסיוע חומרי וכספי לרשות המים לתורך תיקוני חיקום במערכת המים והצנרת, ערכות הגיינה וערכות מים משפחתיות, ואולם סיוע נוסף הינו נחוץ לצורת עמידה בצרכי האוכלוסיה. הארגונים ACF-ו GVC, OXFAM מדווחים על מחסור במיכלי מים עבור חלוקת המים.

דו"ח הערכת הנזקים הסופי שבוצא ע"י רשות המים מצביע על עלויות גבוהות יותר של תיקון הנזק לתשתיות בהשוואה לדו"ח המקדמי. הדו"ח מגלה כי תיקון מערכות ומתקני המים והביוב יעלה שישה מיליון דולר בקירוב, ובכלל זה 1.8 מיליון דולר לתיקון מערכת המים ו-830 אלף דולר לתיקון מערכת הביוב. ברשת רשות המים נמצאים כעת 80 טון כלור לחיטוי אספקת המים, כמות זו מספיקה לכחודש וחצי (כ-45 ימים) ומש זמן זה תלוי לקצב יצור המים.

מזון

החנניות והמכולות עדיין מציעות מלאי מזון מוגבל שמחיריו התייקרו פי שניים או פי שלושה בהשוואה לרמ המחירים לפני המלחמה. תופעה זו הופכת את השגת המזון לקשה ביותר בשל המחסור במזומנים.

סוכנויות האו"ם WFP ואונר"א המספקות את רוב סיוע המזון ברצועת עזה הגדילו שתיהן את מכסת המוטבים שלהן כדלהתמודד עם גידול צרכי האוכלוסיה. נכון ל-20 בינואר, ארגון WFP הרחיב את היקף מוטביו מ-260 אלף ל-365 אלף. נכון ל-24 בינואר הרחיבה סוכנות אונר"א את חלוקת המזון בקרב כל הפליטים הרושמים בעזה (למעט עובדי או"ם), וכך הגדילה את היקף מוטביה מ-750 אלף ל-900 אלף, מתוך מיליון הפליטים החיים ברצועה.

בין התאריכים 25-27 בינואר קיבלו 30,240 איש בממוצע ביום מזון בעשרת מוקדי חלוקת המזון של אונר"א. מפעל ההזנה של אונר"א התחדש ב-24 בינואר, וסיפק שתי ארוחות קלות ביום ל-200 אלף תלמידים. שיירות סיוע נשלחו לאזורים שנפגעו בצורה הקשה ביותר ממשיכות להגיע: ארבעה מהאזורים האלה הם ג'אהר אל דיק, אל קאררה, סיאפה וסלת'ין (ליד ג'באליה).

ב-27 בינואר חילק ארגון המזון 62.3 טון מעוקב מזון בקרב 937 משפחו בנפת עזה. בין ה-26 ל-27 בינואר חילק ארגון WFP ישיקות 6.2 טון מעוקב של עוגיות עתירות אנרגיה ומנות חלב ל-24,424 תלמידים בבתי ספר בנפות עזה וחאן יונס. ב-028 בינואר חילק ארגון המזון 59 טון מעוקב של מזון ל-877 שמפחות החיות בעיר עזה ובמרכז הרצועה בסיוע CHF, כמו כן חולקו 5.4 טון מעוקב מנות מזון ל-21,195 תלמידי בתי ספר.

חינוך

כל בתי הספר של הממשלה ושל אונר"א נפתחו ב-24 בינואר. ב-28 בינואר עמד שיעור נוכחות התלמידים בקרב 221 בתי הספר של אונר"א על 96 אחוזים, ושיעור נוכחות מורים עמד על 99 אחוזים. ארגון UNICEF ממשיך לספק ציוד חינוך חיוני וחומרי לימוד כדי לכוון מחדש פעולות לימוד ויצירה, ליצור סביבה בטוחה ולסייע בהשבת תחושת השגרה בקרב ילדי עזה. ב-26 בינואר סיפק UNICEF לבתי הספר 130 ערכות "בית ספר בקופסא" (school-in-a-box) הכוללות פריטים כמו מחברות, עטים ועפרונות שנועדו לשרת 10,400 תלמידים, 84 ערכות פנאי ויצירה שנועדו לשרת 6,720 תלמידים, 42 ערכות מתמטיקה ו-42 ערכות מדע שנועדו לשרת 4,200 תלמידים.

חשמל ודלק

באופן כללי חזר החשמל למצבו לפני המלחמה, ורוב רצועת עזה מקבלת חשמל במקוטע. בעוד קוי החשמל העיקריים בעזה תוקנו, קווי המתח הנמוך המוליכים חשמל ישירות לבתים עדיין אינם מתפקדים. אזורים מסויימים, ובמיוחד אל-כרם, איזבת עבד ראבו, מזרח ג'באליה, מזרח א-תופאח, אל-טוואן ואל-עטאטרה מקבלים אספקת חשמל מועטה מאוד כתוצאה מכך. רצועת עזה מקבלת כעת 202 מ"ו חשמל, 10 מ"ו מישראל, עד 65 מ"ו מתחנת החשמל העזתית ו-17 מ"ו ממצרים, מתוך דרישה כללית העומדת על 240-225 מ"ו. ל פי ההערכות דרישת החשמל נמוכה יותר כעת בשל הנזקים שספגו התעשיות. כדי לעמוד בדרישות ברחבי השטח תיכננה חברת החשמל העזתית GEDCO הפסקות חשמל יזומות: העיר עזה וצפון עזה יתמודדו עם הפסקות חשמל באורך שמונה שעות שלוש פעמים בשבוע, באזור מרכז הרצועה וחאן יונס יתקיימו הפסקות חשמל באורך 6-8 שעות פעמיים בשבוע. זה אינו כולל הפסקות חשמל לא מתוכננות.

כעת ממתינים 38 שנאי חשמל החיוניים לתיקון מערכת החשמל העזתית לקבלת אישור כניסה מהישראליים.

מאז ה-27 בדצמבר סיפק אונר"א 150,050 ליטר דלק לרשויות המקומיות כדי שיוכלו לתפעל את מערך פינוי האשפה עד אמצע חודש מרץ. כמו כן סיפק אונר"א 75 אלף ליטר דלק לרשות המים העזתית במהלך התקופה האמורה כדי לאפשר לצוותה לתפעל את מתקני המים ומתקני הביוב במתכונת חירום. ארגון ACF ספרד חילק 50 אלף ליטר דלק לבארות המים בנפות עזה בשבוע שעבר.

גישה לתוך רצועת עזה

נכון לאתמול בבוקר, כ-30 עובדי סיוע בינלאומיים העובדים עם ארגונים לא ממשלתיים שהו בעזה, בנוך לכ-22 עובדים בינלאומיים של האו"ם. נכון לעכשיו כ-200 אנשים הגישו בקשה להיכנס לעזה ומספר זה גדל מדי יום. תיאום כניסה לתוך רצועת עזה נמשכת בין 5 ל-10 ימים. "אין זה מקובל כלל שצוותי סוכנויות סיוע בינלאומיות בעלי ניסיון במצבי חירום עדיין לא מקבלים גישה מלאה לתוך עזה, ושהמעברים אינן מתפקדים לחלוטין בכל הקשור למעבר סחורה הומניטארית ומסחרית", דרי צ'ארלס קליין, יו"ר ההתאחדות הבינלאומית של סוכנויות הסיוע, הכוללת 75 ארגונים הומניטאריים.

ב-28 בינואר סורבה כניסתם של תווצים מהארגונים הבינלאומיים World Vision, Oxfam, International Relief ו-MAG לתוך עזה.

מעברים

ב-28 וב-29 בינואר נפתח מסוף רפיח לתנועה בשני הכיוונים במקרי תיאום מיוחד. מבער ארז נפתח לתנועת בינלאומיים לאחר תיאום מיוחד בלבד, מעבר קרני היה סגור למעט שרוול המסוע, מסוף נחל עוז היה סגור, מעבר סופה היה סגור ומעבר כרם שלום נותר פתוח. ב-28 בינואר נכנסו לרצועת עזה 90 מטענים דרך מעבר כרם שלום, מתוכם 63 המיועדים לסוכנויות הסיוע. 78 מטעני חיטה הועברו דרך שרוול המסוע במעבר קרני. 45 אלף ליטר דלק תעשייתי הוזרמו דרך נחל עוז. שישה מטעני אספקה רסואית נכנסו דרך רפיח.

ב-28 בינואר המתינו 30 משאיות של ארגון WFP (900 טון מעוקב) לעבור במעבר כרם שלום לתוך עזה. ואולם, הרשויות התירו את כניסתם של 9 מטנים בלבד (270 טון מעוקב) משום שמעבר כרם שלום לא תפקד בתפוקה מלאה. דבר זה כרם לפקק של 21 מטענים שעדיין ממתנים במעבר כרם שלום.

מאז הפסקת האש ב-18 בינואר פחות מ-80.5 מטענים בבמוצע ביום נכנסו דרך מעבר כרם שלום. מזה כשבועיים הקהילה ההומניטארית קיבלה הבטחות שמעבר כרם שלום יגיע לתפוקה של 150 משאיות ביום. רק במשך יומיים בלבד תפקד המעבר בתפוקה של יותר מ-120 משאיות.

10 ימים עברו מאז COGAT ורשויות המכס הישראליות הבטיחו לחלוק עם הקהילה ההומניטארית את הליכי שינוע המטענים לתוך עזה. ההליכים עדיין לא שותפו.

מימון

לרשימת צרכי מימון מידיים:

http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_gaza_crisis_cap_funding_2009_english.pdf

צרכים בעדיפות עליונה

פתיחת המעברים: יש לפתוח את כל המעברים המובילים לתוך רצועת עזה ויש להגדיל את מספר המטענים המורשים להיכנס לתוך הרצועה. חיוני לאפשר את יבואם של הפריטים הבאים:

- חלקי חילוף ודלק עבור תחנת החשמל, בתי החולים, ומתקני המים וביוב.
- בטון, חול וחומרי בניין אחרים המיועדים לשיפוץ בתי ספר שנהרסו, בתי חולים מרפאות ובתי מגורים.

גישה הומניטארית לתוך עזה: לאור תוצאות המבצע הצבאי הישראלי, חיוני כשל הצדדים לעימות יאפשרו גישה הומניטארית מלאה ונטולת שיבושים. סוכנויות בינלאומיות נאלצו להמודדת עם מניעת גישה לעזה בהיקף חסר תקדים מאז ה-5 בנובמבר. גישה הומניטארית נותרה לא וודאית ויש להבטיחה מדי יום ללא הגבלות.

מזומנים ונזילות: עד כה לא הוזרמו מזומנים לרצועת עזה (למעט צוותיהם של מספר ארגונים בינלאומיים), המזומנים נחוצים בדחיפות להחייאת המגזר הפרטי ולמניעת הגדת התלות בסיוע. המחסור במזומנים מונע גישה לאספקה בסיסית. יש הקים בדחיפות מערכת שתבטיח הזרמת מזומנים קבועה וודאית מדי חודש להעברת המזומנים הנחוצים.

ביטחון מבצעי: נפלי תחמושת מהמלחמה מגבילים את גישת עובדי הסיוע לאזורים מסויימים. יש להבטיח את רמת הביטחון, ובכלל זה את סימון ופינוי נפלי התמושת, כדי להבטיח אספקה יעילה של סיוע הומניטארי לאוכלוסייה.